

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Росица Славчева Драганова, ИИИЗк – БАН

за дисертационния труд на **Калина Николаева Томова**, докторант на ИИИЗк – БАН

с научен ръководител доц. д-р Явор Генов на тема:

„АНГЛИЙСКИЯТ CAROL В КОНТЕКСТА НА ПОЛИФОНИЧНИЯ ПЕВЧЕСКИ РЕПЕРТОАР ОТ XV ВЕК: ЖАНРОВИ ОСОБЕНОСТИ, ТЕХНИКИ, ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ”

за присъждане на образователната и научна степен „доктор”,

професионално направление: 8.3. „Музикално и танцово изкуство”

Дисертационният труд на Калина Томова е посветен на интересната тема за английския *carol* от XV век. Текстът се фокусира върху корпус от 119 песни, като анализира и обобщава успешно жанровите особености, композиционните техники и някои нотационни проблеми на керълите. От друга страна, в изследването са коментирани уникалността и самобитността на жанра, както и неговите взаимодействия със сходни жанрове от полифоничния певчески репертоар, характерен за музикалната култура на късното западноевропейско Средновековие. Следователно задачите в дисертационния труд се структурират на две нива, които взаимно се допълват – нека ги наречем условно ниво на музикално-текстовия анализ и ниво на историко-културния прочит, а техният своеобразен синтез води до интерпретиране на репертоара в неговата цялост – същинската цел на изследването, която, както самата авторка съобщава в своя увод, „досега не е реализирана в научната литература върху керълите“ (Автореферат, с. 7).

Представените цели и задачи на дисертационния труд определят и логиката на неговото структуриране (увод, три глави и заключение), както и наличието на обемно приложение, което съдържа транскрипции на изследваните керъли, повечето от които дело на самата докторантка. Трудът е в обем от 191 страници „чист“ текст, последвани от необходимата, но едновременно с това и внимателно селектирана библиография на английски, латински и немски език, както и няколко добре подбрани заглавия на български език. Всички източници са въведени адекватно и цитирани в съответствие с актуалната академична етика и практика на музикологичното изследване. Прави

впечатление и убедителността на подходите както към анализа на музикалния текст и нотационните проблеми, така и към прочитаната на влиянията в полифоничната практика от епохата, осъществени в първа глава на дисертационния труд.

Най-ярките приноси на изследването са съсредоточени във втора глава. След като в предишната глава са вече дискутирани източниците на жанра, тематиката и социалните функции на подбраните песни, както и някои проблеми при тяхното изпълнение, сега работата разкрива основните нотационни проблеми на репертоара. Както посочва още в своя увод Калина Томова, централна част тук „заема проблемът за нотирането на комплициран ритъм и по-специално присъствието на синкопи сред песните“ (Дисертация, с. 7). В тази връзка се акцентира върху ролята на нотационната точка – въпрос, който „до този момент не е обсъждан в музикологичната литература, въпреки че наличните примери в теоретичните източници от епохата демонстрират разнообразна употреба“ (пак там). Коментарите на авторката се опират върху важни трактати от XIV до XVI век, които до този момент не са цитирани в българоезичната музикологична литература – своеобразен комплементарен принос на този дял от текста, допълващ основната му заслуга, а именно, че тук за първи път е лансирана „цялостна гледна точка към проблема, както и възможна теория за начина, по който синкопът като ритъм е бил възприеман през тези векове“ (пак там). Така синкопираният ритъм е „поставен за първи път в нужния историко-теоретичен контекст: очертана е връзката между нотационните точки и синкопа в теоретичната мисъл през XIV, XV и XVI век, както и приложението на тези нотационни особености в керъл репертоара“ (Дисертация, с. 192). Искам да изтъкна също така убедителността, с която Калина Томова обсъжда неточната употреба на термина *punctus syncopationis* в известния труд на Вили Апел „The Notation of Polyphonic Music, 900-1600“, защото вярвам, че способността да се проблематизира вместо удобно да се преповтаря (или комбинира) вече написаното по темата, е истинско доказателство за навлизане в нейната сърцевина и разкрива потенциал за научна работа.

Трета глава на дисертационния труд е посветена на похватите, характерни за керълите, включително току-що коментирания синкопирания ритъм. В нея „последователно са проучени мелодическият, ритмическият и контрапунктичният език в целия репертоар, като освен най-разпространените положения сред песните са представени и частни и особени случаи, така че да се демонстрира многоликостта, която присъства сред керълите,

въпреки техния като цяло хомогенен изказ“ (Дисертация, с. 8). Обобщени са данни за композиционните особености, проявени в мелодиката и метроритмиката на примерите, обстойно са коментирани фактурата и използваните контрапунктични техники.

Както вече споменах, важна част от обсъждания труд представлява приложението, в което са включени транскрипции на 119 английски керъли от XV век. Повечето от тях са дело на самата докторантка, като в отделни случаи предложените от нея варианти се отдалечават от официалното издание на репертоара, а обосноваването им, базирано и върху прочита на музикално-теоретични източници от епохата, се впитва в изводите и приносите на изследването. Така именно конкретна транскрипция става отправна точка за преосмисляне на керъла *Alma redemptoris mater* във втора глава, както и за една от публикациите по темата на дисертационния труд в специализирано авторитетно издание („European Music Notations in Theory and Practice, 1400-1600“).

Трудът на Калина Томова осъществява принос в специфично, сложно научно поле, в което се преплитат различни аспекти на музикологичната практика. Разработването му се нуждае от наслагването на разнообразни знания и умения в областта на историята на музиката, музикалната теория и анализ, изпълнителската дейност, социокултурната динамика, дори владенето на езици и др., които докторантката притежава и съчетава ефективно при изпълнение на поставените образователни и научни задачи.

Въз основа на казаното дотук давам положителна оценка на дисертационния труд на Калина Николаева Томова на тема „„АНГЛИЙСКИЯТ CAROL В КОНТЕКСТА НА ПОЛИФОНИЧНИЯ ПЕВЧЕСКИ РЕПЕРТОАР ОТ XV ВЕК: ЖАНРОВИ ОСОБЕНОСТИ, ТЕХНИКИ, ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ” и убедено гласувам за присъждането ѝ на образователната и научна степен „доктор” в професионално направление: 8.3. „Музикално и танцово изкуство”.

София, 7 април 2024 г.

проф. д-р Росица Драганова,

Институт за изследване на изкуствата – БАН